

Prolog

Pe Cerul cel gândit al Bisericii noastre multe stele prealuminoase, adică Sfinți cunoscuți, fac parte din tagma mirenilor. În afară de Mucenici și de Noi-Mucenici, care în majoritatea lor sunt mireni, există și mulți mireni sfinți¹.

Sfințenia, așadar, nu este un privilegiu în exclusivitate al monahilor și celor sfințiți, ci ea este cu putință să fie atinsă și de orice creștin care are credință dreaptă și râvnă pentru nevoință.

Dacă vom cerceta istoria Bisericii noastre vom vedea că atunci când prigoanele au încetat, creștinii cei mai înflăcărați nu s-au mulțumit cu simpla păzire a poruncilor în lume, ci au ieșit în pustie, căutând mucenicia conștiinței, rugăciunea cea neîncetată și desăvârșirea evanghelică. Astfel a luat naștere tagma monahilor.

Felul vieții lor a constituit un prototip pentru mirenii mai râvnitori. Ei au devenit lumină și pildă

¹ Spre exemplu: cizmarul din Alexandria, Sfântul Filaret cel Milostiv (1 decembrie), Sfânta Pulheria Împărăteasa și soțul ei, Împăratul Marcian (17 februarie) și atâția alți împărați și împărătese bizantine care s-au sfințit, Sfântul Evdochim (31 iulie), Sfântul Zaharia și soția lui Maria (17 noiembrie), Sfânta Tomaida din Alexandria (14 aprilie) și Sfânta Tomaida cea din Lesvo (3 ianuarie), Sfântul Teosevie Arsinoitul din Cipru (12 octombrie), Sfântul Samson, Primitorul de străini (27 iunie), Sfântul Andrei cel nebun pentru Hristos (28 mai), Sfântul Ioan Rusul (27 mai) și mulți alții.

pentru creștinii care se nevoiau în lume. Astfel s-a format o tradiție ascetică care a avut ca punct de plecare pe monahii din pustie, tradiție însuflețită și întărită de pilda lor de trăire înaltă.

Această tradiție, adică acest mod ascetic de viață, îl transmiteau părinții copiilor lor într-un chip firesc și nesilit, prin pilda vieții lor.

Prin urmare, familia ortodoxă, „Biserica cea de acasă”, era păzitoarea, purtătoarea, școala acestui mod evanghelic și ascetic de viață. De regulă, în spatele fiecărui Sfânt se află și o mamă sfântă care l-a alăptat pe fiul² ei cu izvoarele ascezei ortodoxe.

Tradiția constituie în general amintirea poporului, iar din chipurile ei cele mai curate se formează tradiția ascetică ortodoxă. Aceasta este mlădița și pământul roditor ce a odrăslit flori preafrumoase și crini prea înmiresmați, pe asceții din lume care, deși s-au nevoit în mijlocul ispitelor societății, au ajuns la mari măsuri duhovnicești, iar mulți s-au și sfințit. Iar

² De pildă Sfânta Marta (4 iulie), mama Cuviosului Simeon cel din Muntele Minunat: „Postea mult și aprindea multe candelă și tămâia. Se scula la miezul nopții și se ruga. În toată viața ei nu a lăsat niciodată slujbele necitite. Mergea prima la biserică și se împărtășea. Nimeni cu a văzut-o șezând în biserică sau vorbind cu cineva, ci stătea într-un colț și vărsa râuri de lacrimi. Cerceta bolnavii, îi hrănea pe cei flămânzi și însoțea trupurile străinilor care mureau până la mormânt, vărsând mulțime de lacrimi din compătimire. Întotdeauna se socotea ultima. Nu se mândrea văzând mulțimi de oameni alergând la fiul ei Simeon și vindecându-se cu rugăciunea lui. Îl ruga pe Dumnezeu să-l păzească și-l sfătuia pe Sfântul Simeon cu smerenie: «Fiul meu, slăvește pe Dumnezeu că lucrează prin tine aceste minuni. Tu însă ia aminte la sărăcia ta și păzește-ți inima cu strășnicie»” (Traducere liberă din *Viața Cuvioasei Marta* – Subsidia Hagiographica Bollandiana, tomul 32, ed. Paul Vandeven).

această mireasmă a ascezei și a evlaviei mirenilor ajunge până în zilele noastre, de vreme ce există mulți astfel de asceți care și astăzi, în ciuda tuturor greutăților, reușesc să trăiască o viață duhovnicească înaltă, asemenea celei monahicești.

Din dragoste și evlavie față de aceste suflete binecuvântate și din nostalgie față de acest duh patristic care stăpâna mai demult, se editează prezenta culegere care constituie primul tom³ din această colecție. În prima parte sunt cuprinse biografiile ale unor mireni virtuoși care și-au petrecut viața în asceză, a unei monahii care mai înainte de călugărie a fost căsătorită și ale unor preoți de mir, fiindcă și aceștia au trăit în lume și au înfruntat aceleași ispite.

Lungimea capitolelor diferă din pricina lipsei datelor celor biografiați, iar nu este legată de virtutea lor. Biografiile sunt așezate în ordine cronologică, avându-se în vedere data adormirii lor.

În partea a doua sunt consemnate întâmplări minunate și pline de învățături ce dezvăluie nevointe, virtuți și stări duhovnicești înalte ale unor asceți virtuoși care au trăit în lume. Tot acolo sunt descrise chiar și intervenții dumnezeiești prin care Dumnezeu a povățuit spre pocăință suflete bine-intenționate, iar pe altele le-a izbăvit din primejdii.

Toți cei biografiați, în afara câtorva din partea a doua, aparțin deja Bisericii biruitoare. Sunt citate și nume de familie, astfel încât adevărul celor scrise să poată fi verificat. Pe unii dintre ei am avut binecuvântarea să-i cunoaștem și să ne folosim. Pe ceilalți

³ Mai târziu se va edita și tomul al doilea.

i-au cunoscut martori vrednici de crezare, care le-au și scris biografia. Ne minunăm de nevoința lor și am luat pildă de la viețuirea lor înaltă.

Cei biografiați au trăit în diferite părți ale Greciei și în afara ei, în diferite perioade, începând odată cu ocupația otomană până astăzi. Erau de diferite vârste și categorii sociale (clerici sau mireni, familiști sau călugări în lume) și fiecare dintre ei avea caracterul său și nevoința lui personală, dar aveau și unele caracteristici comune. Toți aceștia aveau o credință puternică și o mare dragoste pentru Hristos. Aceste virtuți îi îndemneau la păzirea poruncilor dumnezeiești și la săvârșirea unor mari nevoințe ascetice (posturi până la istovire, privegheri în fiecare noapte, metanii și rugăciuni). Aveau, de asemenea, evlavie și nu lipseau de la biserică. Erau mult-milostivi, deși erau foarte săraci. Erau foarte răbdători în ispite și încercări, iertători atunci când erau nedreptățiți, iar în necazuri Îl slăveau pe Dumnezeu. Aveau simplitate, smerenie și nu se prețuia deloc pe ei înșiși. Credeau că sunt ultimii, că nu știu nimic și că nu fac nimic. De obicei erau neînvățați sau cu puțină știință de carte. Aveau puține cunoștințe, dar multe trăiri.

Au trăit în asceză în adevăratul sens al cuvântului, de aceea putem să-i numim asceți, dar și pentru că erau adevărați asceți în sensul mai larg al cuvântului. Asceți ai răbdării, ai dragostei, ai smeritei-cugetări și într-un fel oarecare cultivau toate virtuțile. Aveau într-o oarecare măsură dreptatea Dreptilor din Vechiul Testament, cugetarea mucenicească a Sfinților Mucenici, trăind mucenicia cea fără de sânge a conștiinței, răbdarea nemărginită în încercări și mărturisirea

tăcută și lucrătoare a Credinței, mai ales în epoca contemporană a apostaziei, împreună cu râvna pentru asceză a Cuvioșilor Părinți ai pustiei. Faptele lor, mai mult decât cuvintele lor, propovăduiesc celorlalți pe Dumnezeu și Împărăția Lui și îndeamnă la pocăință și nevoință.

Unii, așa cum se va vedea, s-au învrednicit de harisma străvederii și a înainte-vederii, potrivit nevoilor și împrejurărilor, pe care le cereau situația. Alții, cu rugăciunea lor smerită, dar puternică, făceau minuni. Preoți simpli, care aveau mult Har, tămăduiau bolnavi și scoteau demoni din oameni. Unii, în simplitatea și curăția lor, s-au învrednicit să vadă lumina necreată, să vadă Sfinți, pe Maica Domnului și chiar pe Însuși Hristos.

În sfârșit, alții au fost cinstiți după dezgroparea lor cu bună-mireasmă și cu nestricăciunea trupului lor.

Harismele lor dumnezeiești nu au nici o legătură cu semnele pe care le fac vrăjitorii și înșelații exorciști. Altele sunt semnele Harului și altele cele ale lucrării diavolești. Așa cum spune Domnul, după roadele lor se cunosc. Astfel, asceții pomeniți sunt smeriți și neiubitori de argint. Ei caută slava lui Dumnezeu și binele oamenilor. Transmit bucurie, pace, binecuvântare, mângâiere și nu tulburare, confuzie și frică. Sunt mari în smerenia lor și smeriți în izbânzile lor duhovnicești. Pentru cei mulți sunt neînsemnați și disprețuiți, dar „Dumnezeu i-a ales pe săracii lumii acesteia, dar bogați în credință, ca să fie moștenitori ai Împărăției Sale”⁴. Aceștia sunt pruncii și cei disprețuiți

⁴ Iacov 2, 5.

ai lumii, stâlpii cei nevăzuți care sprijină întreaga omenire, lumina și sarea lumii. Sufletele lor cele pline de simplitate au devenit vase ale Harului și vistierii ale tuturor bogățiilor duhovnicești. În viața și în crezul acestor oameni se arată și se manifestă toată teologia ortodoxă, toate valorile și idealurile neamului nostru. Pe chipurile și în nevoința acestor suflete smerite se face arătată Tradiția noastră ortodoxă, măreția Credinței noastre, și chiar Însuși Hristos, Care lucrează și vorbește prin ei și îi umple de Har. Deși au dobândit Harul într-o măsură mare, ei se mărturisesc, se supun și se lasă povățuiți de către preoți. Așa vrea Dumnezeu și aceasta este rânduiala Bisericii noastre.

Pentru noi, izbânzile lor duhovnicești nu sunt numai minunate și folositoare, ci ne transmit un alt duh și o cugetare diferită de a noastră. Noi vrem să câștigăm Raiul, dar să avem și toate comoditățile acestei vieți, în timp ce ei aveau pentru Hristos o dragoste foarte mare, care ardea toate cele lumești și păcătoase. Noi vrem să ne mântuim fără jertfe și cu puțină osteneală, pe când ei le-au jertfit pe toate pentru Hristos, iar unii au ajuns chiar la mucenicie, pe care și-au dorit-o. În puține cuvinte, asceții biografiati sunt povățuitori către Împărăția Cerurilor, ne arată calea către sfințenie, cale pe care ei înșiși au străbătut-o. Ei ne încredințează că și astăzi se poate sfinți cineva în lume. Hristos are în fiecare vreme aleșii Săi. Din fericire, nici astăzi nu lipsesc astfel de suflete și datorită acestor Sfinți lumea încă mai există.

Starea lor duhovnicească a lucrat fără zgomot în mediul lor familial. Având Har și îndrăzneală înain-

tea lui Dumnezeu, cât timp au trăit, au ajutat pe mulți să se pocăiască și să creadă în Dumnezeu. Dar și acum, după adormirea lor, ajută, căci milostivirea lui Dumnezeu este înduplecată de rugăciunile strămoșilor și îndelung-rabdă pentru pocăința și mântuirea urmașilor. Dumnezeu S-a milostivit de un popor întreg, cel iudaic, pentru virtutea strămoșului său, David. „Domnul n-a vrut să piardă pe Iuda pentru David, robul Său”⁵.

Starea duhovnicească a acestor suflete influențează chiar și natura, așa cum spune Psalmistul: „Prefăcut-a (Domnul) pustiul în iezer de ape, iar pământul fără de apă în izvoare de ape”⁶. Adică pustiul și pământul fără de apă Dumnezeu îl face roditor, pentru că dă binecuvântarea Sa prin și pentru oamenii cei buni, în timp ce „pământul cel roditor (îl prefăce) în pământ sărat, din pricina celor ce locuiesc pe el”⁷.

Omul fără credință seamănă cu orbul ce orbecăiește în întuneric. O societate fără valori și idealuri este un trup neînsuflețit ce se descompune. Astăzi mulți oameni fără credință „sfârșitu-s-au deodată, pierit-au pentru fărădelegile lor”⁸. Societatea noastră, din nefericire, dă semne de descompunere și de autodistrugere. Care este pricina tuturor relelor? „Pentru că nu este Domnul Dumnezeul meu întru mine, m-au aflat relele acestea”⁹. Mulți propun diferite terapii, însă

⁵ IV Regi 8, 19.

⁶ Psalmul 106, 35.

⁷ Psalmul 106, 34.

⁸ Psalmul 72, 19.

⁹ Deuteronomul 31, 17.